

Lydbogsramme

En fleksibel pædagogisk vejledning til arbejdet med lydbøger

Mellemtrin

cfu

Lydbogsrammerne er udviklet med inspiration fra serien *Fordybelse i dansk* fra Gyldendal.

Lytteratur i mitcfu.dk – find vej gennem lyden

1 Vi gør os klar

A Lytteraturkuffert

B Giv lyd

C Lydmosaik

D Lydkæde

E Lyt til et anslag

2 Vi lytter og oplever

A Lydbiograf

B Gå og lyt

C Lyttestriben

D Lydbogsoverblik

E Lyttebingo

3 Vi undersøger

A Oplæseren

B Lyde i lag

C Vendepunkter

D Lydsnoren

E Ydre og indre konflikter

4 Vi tolker

A Læseteater

B For- og bagside

C Temavæg

D Stumfilm

E Temakort

5 Vi vurderer og perspektiverer

A Mine lyttestrategier

B Danskstik

C Remediering

D Hvis hovedpersonen var min ven ...

E Boghjulet

1 Vi gør os klar

A Lytteraturkuffert

Skab forventninger til lydbogen ved at pakke en kuffert med genstande, billeder og ord, som spiller en væsentlig rolle i fortællingen. Afspil også mindst én lyd, som er vigtig i historien (brug fx Skoletubes lydarkiv "Find the tune"). Tal med eleverne om de forestillinger og tanker, de får om teksten på baggrund af lytteraturkufferten.

B Giv lyd

Den lydbog, eleverne skal til at læse, har en titel og en forside. Læs titlen højt et par gange og tal med eleverne om, hvilke lyde titlen og forsiden inspirerer til. I grupper kan eleverne selv skabe lyden, som titlen og forsiden lægger op til. De kan også finde lyden på nettet, fx i Skoletubes lydarkiv "Find the tune". Grupperne deler deres lyde med klassen.

C Lydmosaik

Læreren har klargjort strimler med sætninger fra lydbogen (fx 8-10 forskellige fra første kapitel). Eleverne får hver en strimmel med en sætning. Herefter går eleverne rundt mellem hinanden og læser deres sætning op på 2-3 forskellige måder. Tal efterfølgende med eleverne om, hvilken stemning de kom i af sætningerne. Forventer de nu en spændende, en trist eller en sjov lydbog?

D Lydkæde

Læreren har klargjort strimler med sætninger fra lydbogen (fx 5-6 forskellige). I en gruppe med 5 eller 6 får eleverne hver en strimmel med en sætning. De siger deres sætninger højt for hinanden i gruppen og diskuterer, hvilken rækkefølge de tror, sætningerne vil komme i, når de lytter til lydbogen. Grupperne gemmer deres løsning, og tjekker under lytningen, om de havde ret.

E Lyt til et anslag

Lyt sammen i klassen til lydbogens anslag (1-2 sider). Tal med eleverne om:

- 1: Hvad lagde de særligt mærke til?
- 2: Hvad VED de nu?
- 3: Hvilke forestillinger fik de om personer, miljø og handling?

2 Vi lytter og oplever

A Lydbiograf

Find et sted på skolen, hvor det er muligt at sidde/ligge rart. Sluk lyset, og træk gardinerne for, så elevernes synssans har så lidt at arbejde med som muligt. I kan også bygge jeres egen lydhole af møbler fra klassen og tæpper, som I har medbragt hjemmefra. Byg hulen, kryb ind, og lyt til lydbogen.

B Gå og lyt

Alle elever har head set og telefon med i skole. Alternativt uddeles en splitter, så flere kan lytte på én telefon. På mitcfu.dk under "Mine materialer" finder eleverne lydbogen, som læreren på forhånd har booket til dem. I par går eleverne nu en tur, hvis længde svarer til lytteopgaven. Efter turen skiftes parret til at skrive et ord eller en sætning om kapitlet på post-its (mindst 5 hver). Uden at tale sammen skal de lægge deres sætninger op i rækkefølge.

C Lyttestriben

Eleverne gør sig klar med papir og blyant. Mens de lytter til lydbogen, skal de tegne ting, som kan hjælpe dem med at huske de vigtigste elementer ved historien. Det behøver ikke ligne – når bare tegningerne støtter deres hukommelse. De kan evt. bruge hjælpearket **Lyttestriben**. Efter lytningen sammenlignes med en makker, og ting kan tilføjes/udbygges.

D Lydbogsoverblik

Eleverne gør sig klar med papir og blyant. Mens de lytter til lydbogen, skal de skrive stikord ned, som kan støtte deres hukommelse og fastholde handling, steder og personer. Det kan være en god idé at lave et par lyttepauser undervejs, så eleverne får ro til stikordsarbejdet. De kan evt. bruge hjælpearket **Lydbogsoverblik**. Efter lytning kan eleverne skrive et kort resumé med udgangspunkt i stikordene.

E Lyttebingo

Inden lytning får alle elever udleveret en bingo plade, som læreren har udfyldt med vigtige ord fra teksten. Brug hjælpearket **Lyttebingo**. Afspil lydbogen, mens eleverne lytter opmærksomt efter de ord, der står på pladen. Når de har hørt ordet og kan forklare sammenhængen, viser de det på pladen.

3 Vi undersøger

A Oplæseren

Tal med eleverne om, hvordan bogen er indlæst. Hvad fungerer godt ved oplæsningen? Hvad generer eleverne? Undersøg, hvem oplæseren er. Eleverne må gerne søge på nettet.

Har oplæseren læst andre bøger op?

Hvorfor mon at det lige præcis er den oplæser, der er valgt til at læse bogen op?

B Lyde i lag

Før eleverne lytter til lydbogen, skal klassen arbejde med elementerne *oplæserstemme*, *effektlyde* og *baggrundsmusik*, som læreren har fundet eksempler på. Ved lyttestart får eleverne udleveret hjælpearket **Lyde i lag** med plads til de tre lydspor. Eleverne gør stop, når oplæserstemmen understøttes af andre lyde og noterer i mindst to spor: 1. Handlingen på netop dette sted. 2. den tilknyttede lyd. Efterfølgende diskuteres samspillet mellem lydbilledet og handlingen.

C Vendepunkter

Med udgangspunkt i elevernes noter fra lyttefasen, går de på jagt efter vendepunkter i lydbogen. Hvornår tager handlingen eller personernes udvikling en drejning, og hvad er årsagen?

Klassen kan også finde andre "punkter"?
Lyspunkter?
Bristepunkter?
Brændpunkter?
Synspunkter?

D Lydsnoren

Læreren hænger en tørresnor op i klassen. Eleverne skriver noter om handlingen på karton/postkort og hænger dem på tørresnoren. Husk én handling på ét kort. Bagefter samtaler klassen om tørresnoren: Lægger eleverne fx mærke til særlige begivenheder, tekstens komposition og/eller personer, der gennemgår en udvikling.

E Ydre og indre konflikter

Fiktive tekster er næsten altid bygget op omkring hovedpersonens konflikter. **Ydre konflikter** rammer personen udefra: Forbud, begivenheder, prøvelser. **Indre konflikter** er usynlige og finder sted som en splittelse i personens indre: Selvværd, at passe ind, at finde sine værdier.

Med udgangspunkt i elevernes noter fra lyttefasen, tegner de en model over hovedpersonens ydre og indre konflikter.

4 Vi tolker

A Læseteater

Giv gruppevis eleverne et tekststykke af særlig relevans fra bogen. Lad eleverne øve oplæsning som læseteater. Grupperne skal have særligt fokus på replikker, tempo og pauser. Afslut ved at læse uddragene højt som en stafet for hinanden i klassen.

B Forside og bagsidetekst

Når eleverne læselytter møder de i udgangspunktet ikke en forside og en bagsidetekst. Det kan til gengæld blive en opgave efter lytningen. Tal i klassen om og se eksempler på gode forsider og bagsidetekster. Giv dem nu mulighed for at vælge mellem enten at producere en forside eller en bagsidetekst.

C Temavæg

Ofte læser og lytter vi til litteratur i forbindelse med et emne som fx kærlighed eller venskab. Men HVAD siger bogen om emnet? Det skal nu tegnes og/eller skrives på klassens temavæg. Modellér et eksempel for eleverne, og lad dem herefter arbejde sammen i grupper om at finde ud af, hvad bogen siger om emnet. Gør det klart, at der findes mange bud.
FX: Alle har brug for en ven. Eller
Et dyr kan også være en ven.

D Stumfilm

Når lytningen er slut, skal eleverne i grupper vælge en af scenerne fra bogen og spille den som stumfilm for klassen. De skal tænke over, hvordan de tydeligt, men uden ord kan gøre det klart, hvem der er hvem, hvad scenen handler om. Eleverne må gerne benytte rekvisitter, og alle grupper modtager respons fra læreren mindst én gang. Gruppen skal også forberede et argument for, hvorfor scenen er så vigtig.

E Temakort

Læreren laver en bunke kort med forskellige temaer – flere af temaerne relaterer sig til bogen. Eleverne skal nu i grupper diskutere sig frem til, hvilke, de mener, er de vigtigste i bogen. Eleverne kan også komme med forslag til temakort, som mangler.

5 Vi vurderer og perspektiverer

A Mine lyttestrategier

Eleverne taler parvis om, hvad der er vigtigt, når man skal lytte og forstå en lydbog. Parvis laver eleverne en tjekliste, som de deler med resten af klassen. Alternativt kan klassen lave en fælles tjekliste.

B Danskstik

Eleverne skal i par lave et danskstik ved at parre lydbogen med en anden tekst, de har arbejdet med. Det kan være emnet, sproget, personerne, kompositionen, genren eller noget helt andet, der gør teksterne til et "stik". Det kan være en god idé at starte med at brainstorme på tekster, der er arbejdet med i løbet af året, så eleverne kan få øje på de mange muligheder.

C Remediering

Eleverne skal vise deres samlede forståelse af teksten ved at overføre handlingen fra lydbog til et andet medie eller en anden genre. Det kunne fx være tegneserie, graphic novel, artikel, brev, digt eller rap. Læreren kan eventuelt sammen med eleverne udvælge enkelte elementer, som SKAI omtales i de nye tekster. Lav en udstillingsvæg, og præsentér de nye tekster over et par dage.

D Hvis hovedpersonen var min ven ...

Eleverne skal få deres egne holdninger, erfaringer og livsværdier i spil ved at give gode råd til hoved- og bipersoner i teksten. Alle elever udvælger sig tre af de fiktive personer og afslutter følgende startsætning:

Hvis jeg var dig, ville jeg ...

Tal om elevernes råd, og kår eventuelt det bedste.

E Boghjulet

Lad eleverne sidde sammen i grupper på 4 med adgang til en pc. Hver gruppe logger på boghjulet, hvor de efter tur svarer på boghjulets spørgsmål, der alle giver anledning til vurderende og perspektiverende refleksioner:

<https://kortlink.dk/2hnn9>

Afslut, når alle grupper har været gennem 2-3 runder.

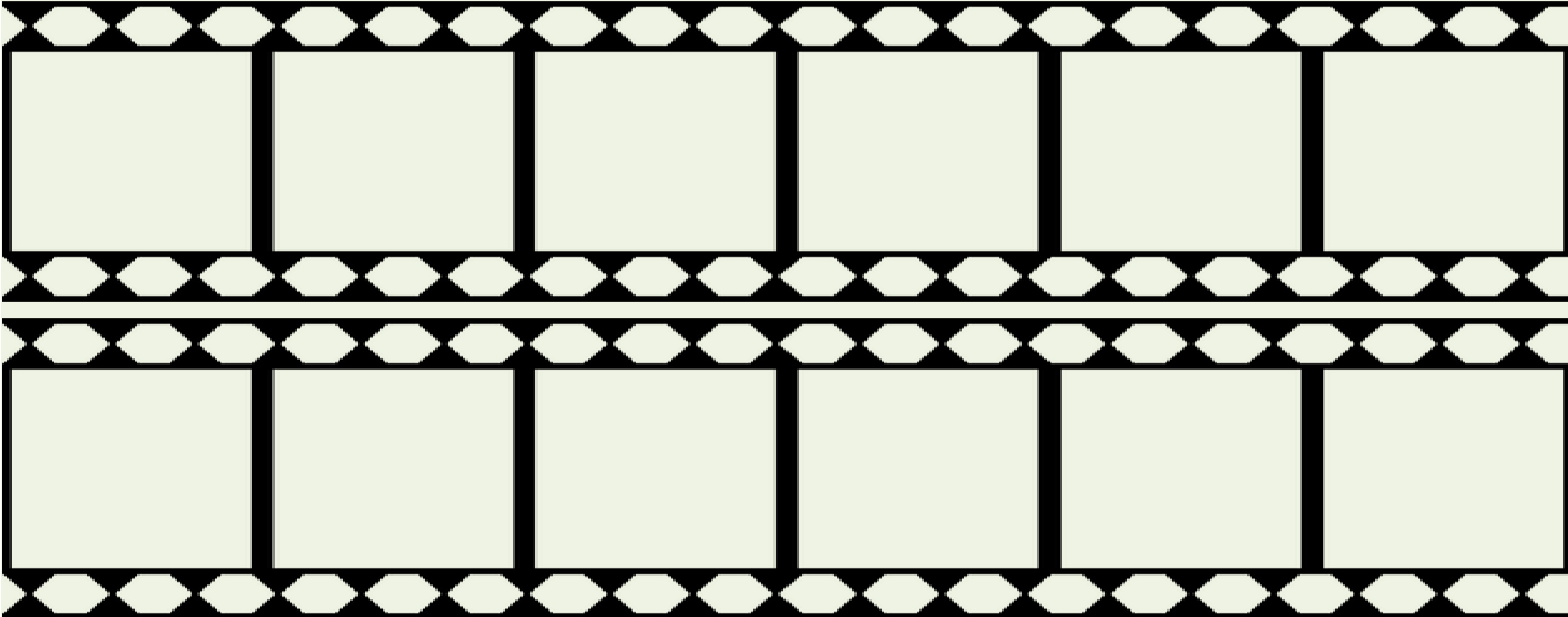
cfu

Hjælpeark

Lyttestriben
Lydbogsoverblik
Lyttebingo
Lyde i lag

Lytttestriben

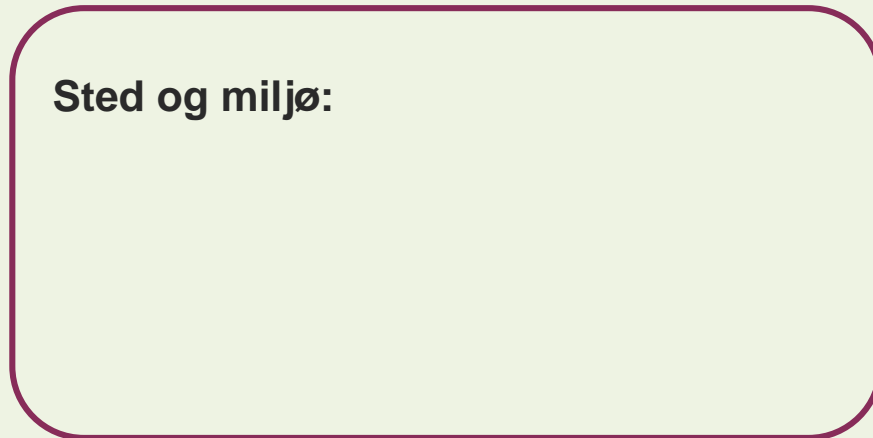
cfu

Lydbogsoverblik

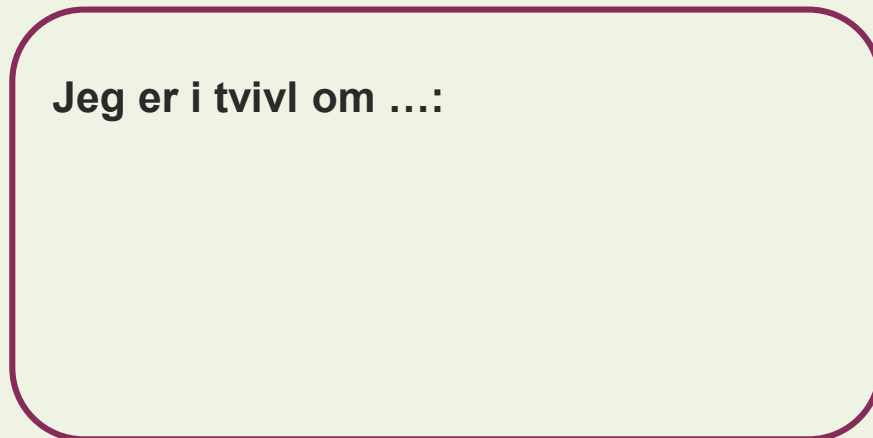
Handling

Sted og miljø:

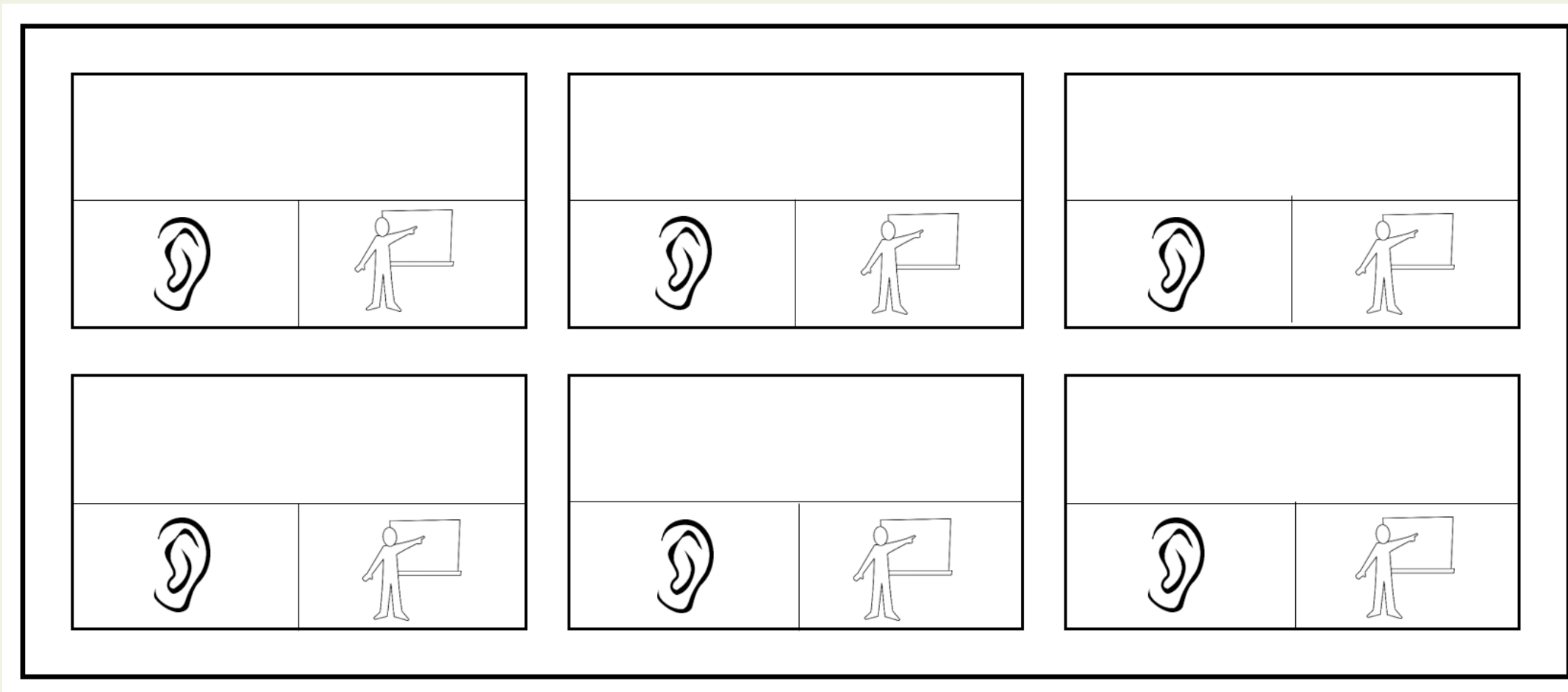
Jeg er i tvivl om ...:

Personer og relationer

Lyttebingo

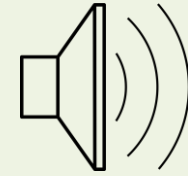
Lyde i lag

Handling

Musik

Lydeffekter

Eksempler på lydbøger til mellemtrinnet

